

ODGOJ I OSPOSOBLJAVANJE ZA POŠTIVANJE PRAVA NA RAZLIČITE SVJETONAZORE I UMIJEĆE DIJALOGA KAO PREDUVJET KONSTRUKTIVNOG SUŽIVOTA U PLURALNOM DRUŠTVU

Jure Zečević Božić

Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Zagreb, Hrvatska

Ljudsko biće već od začeca nije neka posve „prazna tabla“ (lat. „tabula rasa“) ili „neispisana ploča“ (gr. „pinax agraphos“), jer je mnogo njegovih osobina i potencijala u nekoj mjeri i na neki način uvjetovano i naznačeno već samom njegovom gen(et)skom strukturom. S druge strane ljudsko biće istovremeno ima i sposobnost primanja utjecaja iz svoje okoline i mogućnost (trans)formacije uslijed t(akv)ih utjecaja. Zašto mali Englez progovara engleskim jezikom, mali Kinez kineskim jezikom, a mali Hrvat hrvatskim jezikom? Očito da to nije uvjetovano čovjekovom genskom strukturom nego je rezultat utjecaja iz okoline na njega. Ono što se iz svoga okružja upija od najranije dobi odražava se na čovjeku, zrcali se na njemu, oblikuje ga. Kakve god bile genske strukture i potencijali, od malog se kršćanina utjecajima iz okružja, (pre)odgojem i (re)formacijom, može „načiniti“ revan i janjčar. Jednako tako se od islamskog dječaka s tzv. „Bliskog Istoka“ (pre)odgojem i (re)formacijom može „načiniti“ osviješteni kršćanin ili borbeni ateist. Tijekom razvoja, rasta i formiranja osobe, utjecaji iz okoline, osobito oni koji proizlaze iz odgoja i obrazovanja, od presudnog su značaja za profiliranje u „socijaliziranu“ osobu, u čovjeka koji će u pluralnom lokalnom i globalnom društvu htjeti i znati poštivati različite svjetonazore i biti osposobljen za konstruktivan suživot, ne radeći samo za vlastito dobro (egoizam) nego i za dobro svih članova društva (altruizam i solidarnost).

* * * * *

RELIGIJA I POLITIKA IZMEĐU KOLABORACIJE I ANTAGONIZMA

Muamer Zukorlić

Mešihat Islamske zajednice u Srbiji, Srbija

Rad se bavi kontinuiranim nasljeđivanjima oblika vjerovanja u povijesti ljudske civilizacije i njihovom suodnosu sa političkim sistemima država koje su presudno uticale na promjene ukupnih globalnih prilika čovječanstva. Težište istraživanja baziramo na paralelnom mirnodopskom egzistiranju monoteističke Kraljevine Izrael, na čelu sa vjerovjesnikom ili velikim pobožnjakom, i politeističkim državama Egipat i Heladate, docnije Rimsko carstvo, koje predvode faraoni, vladari i imperatori, gdje prepoznajemo procese međuticaja religije i politike, njihovu usku kolaboraciju i antagonizme.

U Kraljevstvu Izraela Bog (Jahve) je iznad svih vidljivih i nevidljivih svjetova, čiji je Hram u Jerusalemu, središtu kraljevine i vrhovne vlasti. Staleška razlika nastaje prema sposobnostima i mogućnostima pojedinaca, sve dok ne dođe do diobe na južno i sjeverno Kraljevstvo čiji podanici se sukobe oko poštivanja vjerovjesnika koji su pored duhovne imali i kraljevsku moć i onih koji su bili isključivo pronosioci Božije riječi i duhovnosti.

Kod starih Egipćana vrhovno božanstvo je Amon (staroegipat. Tajni bog), čiji hram se nalazi u Tebi, daleko od prijestolnog grada. Dekadencijom monoteističke svijesti, Egipćani razvijaju ideju o božanstvu sunca Ra kao svjetlosne refleksije boga prema zemlji koje nije imalo status boga, što potvrđuje njegova konstantna pojmovna zavisnost od Amona - Amon Ra. Nešto kasnije, faraonu se priznaje status „božijeg sina“, a ponekad i samog božanstva, koji je uslovljen boravkom u Hramu Karnak i priznanjem od sveštenika ovog hrama neko vrijeme prije krunisanja. Relacija Amon - Ra - faraon ukazuje da se ideja o svetom trojstvu pojavila kod starih Egipćana.

Prvotno božanstvo starih Grka jeste Hronos (starogrč. Vanvremensko vrijeme ili Apsolutno vrijeme), Zevsov otac, kome dodaju sina, a kasnije i druga božanstva. Njihov Sveti grad bili su Delfi, što govori da je njihov vjerski život odvojen od političkog, iako su bili izrazito religiozni.

Delfi nisu bili u stanju da de/legitimišu svjetovnog vladara ili političku platformu, ali su značajno uticali na opću svijest istih. Destrukcija ovog sistema počinje dolaskom Helade pod vlast Filipa II Makedonskog i antiteističkom filozofskom strujom, što rezultira dominacijom neograničenog hedonizma u društvu.

Stari Rimljani uglavnom prihvataju grčka božanstava, ali bez Boga, što znači da nemaju zamjenu ni za Amona, niti za Hronosa, već nastavljaju sa idejom božanstava Ra i Zevs, pod imenom Jupiter. Ovo sugerise da je riječ o manje religioznom narodu koji nema čak ni kultno mjesto, ali vjeruje u Edenska polja i zagrobni život, koji njeguje posebnu vezu sa smrću i time motiviše vojsku da žureći u susret smrti širi imperiju. Njihov pad počinje dolaskom Isaa a.s. (Isusa).